

2011. OKTÓBER 15. SZOMBAT

JEREMIÁS PRÓFÉTA KÖNYVE 35

DR. BALLA IBOLYA

A rékábiak példaadó engedelmissége

^{35,1}Így szólt az Úr igéje Jeremiáshoz, Jójákimnak, Jósiás fiának, Júda királyának az idejében: ^{35,2}Menj el a rékábiak háza népéhez, és beszélj velük; vidd be őket az Úr házána egyik kamrájába, és adj nekik bort inni! ^{35,3}Magam mellé vettem tehát Jaazanját, aki Jirmejá fia, Habaccinjá unokája volt, továbbá a testvéreit és valamennyi fiát: a rékábiak egész háza népét. ^{35,4}Bevittem őket az Úr házába, Hánán fiainak a kamrájába, aki Jigdaljának, az Isten emberének volt a fia. Ez a kamra a vezetőik kamrája mellett volt, Maaszéjának, Sallúm fiának a kamrája fölött, aki ajtóőr volt. ^{35,5}Itt a rékábiak háza népének a fiai elé borral telt kelyheket és poharakat tettem, és ezt mondtam nekik: Igyatok bort! ^{35,6}De ők így feleltek: Nem iszunk bort, mert a mi ősünk, Jónádáb, Rékáb fia ezt parancsolta nekünk: Ne igyatok bort soha, se ti, se a fiaitok! ^{35,7}Házat se építsetek, gabonát se vessetek, szőlőt se ültessetek, birtokotok se legyen! Hanem sátorban lakjatok egész életetekben, hogy sokáig éljete az azon a földön, ahol jövevények vagytok! ^{35,8}És mi hallgattunk ősünknek, Jónádábnak, Rékáb fiának a szavára, mindarra, amit parancsolt nekünk, hogy ne igyunk egész életünkben bort, se mi, se feleségünk, se fiaink, se leányaink; ^{35,9}és házakat se építsünk, hogy azokban lakjunk; ne legyen szőlőnk, szántóföldünk és vetésünk sem, ^{35,10}hanem sátrakban lakjunk. Engedelmeskedtünk tehát, és mindent úgy tettünk, ahogyan ősünk, Jónádáb parancsolta. ^{35,11}Csak amikor fölvonult Nebukadneccar, Babilónia királya az ország ellen, akkor mondtuk: Jertek, menjünk Jeruzsálembe a káldeusok és az arámok hadserege elöl! Ezért lakunk Jeruzsálemben. ^{35,12}Ekkor így szólt Jeremiáshoz az Úr igéje: ^{35,13}Ezt mondja a Seregek Ura, Izráel Istene: Menj, és mondd meg Júda férfainak és Jeruzsálem lakóinak: Miért nem okultok, és miért nem hallgattok beszédemre? - így szól az Úr. ^{35,14}Jónádábnak, Rékáb fiának a szavait megtartották. Ő azt parancsolta fiainak, hogy ne igyanak bort; nem is ittak a mai napig sem, hanem engedelmeskedtek ősük parancsának. Én is szóltam hozzátok, idejében szóltam, de ti nem hallgattatok rám. ^{35,15}Elküldtem hozzátok szolgálóimat, a prófétákat, idejében küldtem, és ezt mondtam: Térjen meg mindenki a rossz útról! Jobbítsátok meg tetteiteket, ne kövessetek más isteneket, és ne tiszteljétek őket! Akkor azon a földön lakhattok, amelyet nektek és őseiteknek adtam. De ti nem figyeltetek és nem hallgattatok rám. ^{35,16}Jónádábnak, Rékáb fiának az utódai megtartották ősük parancsát, amit az megparancsolt, de ez a nép nem hallgatott rám. ^{35,17}Azért ezt mondja az Úr, a Seregek Istene, Izráel Istene: Elhozom Júdára és Jeruzsálem minden lakójára mindazt a veszedelmet, amit megmondtam. Mert beszéltem hozzájuk, de nem hallgattak rám, hívtam őket, de nem válaszoltak. ^{35,18}A rékábiak háza népének pedig ezt mondta Jeremiás: Így szól a Seregek Ura, Izráel Istene: Mivel ti hallgattatok ősötöknek, Jónádábnak a parancsára, megtartottátok minden parancsát, és mindent úgy tettetek, ahogyan ő parancsolta nektek, ^{35,19}azért így szól a Seregek Ura, Izráel Istene: Nem hálnak ki Jónádábnak, Rékáb fiának az utódai, szíнем előtt maradnak mindenkor!

Amit a textusról tudni kell:

- exegetikai megjegyzések
- teológiai összefüggések feltárása

A 35. fejezetben leírtak időrendben nem képezik folytatását a 34. fejezetben leírt eseményeknek és az abban foglalt próféciáknak, hanem megelőzik azokat. A Jeremiás 35 történéseinek ideje viszonylag nagy pontossággal meghatározható.

Jójákim idejében cselekszik a próféta, annak a királynak az idejében, aki Kr.e. 609 és 598 között uralkodott, s nyílt ellentétben állt Jeremiással, valamint az általa hirdetett üzenetekkel. A

karkemisi csata (605) kimenetele világossá tette, hogy Júda és népe nem bízhat Egyiptom segítségével, s az egyre erősebbé váló Babiloni Birodalom fennhatósága alá kellene helyeznie magát. Ez azonban nem volt népszerű üzenet. Isten jövődöléseinek tekerésre írása, s annak felolvasása (Jeremiás 36) a nép, a vezetők és a király előtt még népszerűtlenebbé tette Jeremiást, akinek ettől az időtől számítva Jeruzsálem 598-as ostromáig néha rejtőzködni is kellett. Minden bizonnyal voltak olyan időszakok is ez alatt a 7 év alatt, amikor szabadon mozoghatott. Valószínűleg erre a periódusra esik az, amikor Jeremiás parancsot kap Istentől a rékábiak hitének megpróbálására. Nehéz pontosan meghatározni, hogy ez akkor történt-e, amikor 602 körül káldeusi, szír, móábita és ammónita rablócsapatok betörték az országba, s ezek elől menekültek a rékábiak, vagy pedig Jeruzsálemnek egy, már szervezettebb ostrománál (598). A két esemény közül bármelyik indíthatja a rékábiakat arra, hogy kényszerből, védelemért a városba költözzenek.

Maguk a rékábiak azokhoz a kéniekhez tartoztak, akik az izraelitákkal együtt letelepedtek Kánaánban, s Jeremiás próféta korában már hosszú ideje éltek közöttük. A kénieken belül azt a csoportot képviselték, amely ősök, Jónádáb, Rékáb fia parancsára tartózkodott a letelepedett életmódtól, beleértve a földművelést, s a bor fogyasztásától is. Jónádábot ott látjuk Jéhu oldalán a Baal-papok kiirtásánál (2Kir 10:15-28), amiből arra következtethetünk, hogy a rékábiak őse támogatta Jéhunak a Baal-kultusz megszüntetésére irányuló törekvését. A Jeremiás 35-ben azonban a rékábiak csak amiatt vannak példaként állítva a júdaiak elé, mert hűségesek voltak ősök parancsolatához, ráadásul hosszú időn keresztül tartották meg rendelkezéseit (több, mint két évszázadon át, ha Jónádáb Jéhu idejében élt, aki kb. 841–815 között uralkodott).

A rékábiak olyan parancsnak engedelmeskednek, amelyet egy embertől kaptak, s még a veszedelem idején is próbálnak ahhoz hűségesek lenni. Az izraeliták viszont magától Istentől kaptak kijelentést, parancsolatokat, s ígéretet ítéletre, mégpedig időben, s nem is egyszer, a próféták által. Maga Jeremiás – a hóseási befolyástól nem mentesen – következetesen inti a népet arra, hagyjon fel a szinkretista vallásgyakorlással, bálványimádással, de ugyanúgy a szociális igazságtalansággal is, bánja meg bűneit és térjen vissza az Úrhoz (Jer 3,22–4,4; 5,26–28; lásd Hós 10,12).

Jeremiás e fejezetben is következetesen hirdeti az ítélet eljövételét Júdára, amely bűnük megérdemelt következménye, de a rékábiakra nézve ígéret hangzik el (Jer 35:18-19). Ez az ígéret már valószínűleg arra az időre vonatkozik, amikor Isten népe, megbűnhődve bűneiért, visszatérhet földjére, s bekövetkezik a helyreállítás. Ahogyan fognak még Isten előtt a léviták szolgálatokat folytatni (Jer 33,18), úgy a rékábiak speciális életrendjének is lesz még folytatása, természetesen más értelemben, mint a papi szolgálat. Ebben a vonatkozásban az עֲמִידָ לְפָנַי kifejezés nincs részletezve.

Prédikációvázlat

Textus: Jer 35,12–19

A felolvasott szakaszt megelőző versekben azt láthatjuk, hogy Jeremiás – Isten parancsára – próbára teszi a rékábiak állhatatosságát. A rékábiak – ősük, Rékáb fia, Jónádáb parancsára - tartózkodtak attól, hogy városban éljenek, földet műveljenek, vagy bort igyanak, s ehhez a fogadalomhoz hűségesek voltak hosszú időn át. Abban az időben, amikor Isten Jeremiáson keresztül megpróbálja a rékábiak hitét, a babiloni hódítás veszélye már érezhető volt, ekkorra a nép már többször is kapott figyelmeztetést, intést Istentől a megtérésre, mégis engedetlen maradt. E két különböző viselkedés kerül összehasonlításra a 35. fejezetben.

A rékábiak még a veszély közeledtével is engedelmeskedtek, állhatatosak maradtak. Mondhatták volna azt is: együnk, igyunk, holnap úgyis meghalunk. Könnyű lett volna a fennálló körülmények között, elkeseredetten feladni mindent. De ők még a veszedelemben is hűségesek maradtak fogadalmukhoz, pedig azok a parancsolatok, amelyeknek engedelmeskedtek hosszú időn át, csak embertől jöttek, nem Istentől. Még ekkor sem tudtak csak a földi örömekre gondolni, alázatosságukban, emberi méltóságukban még a káosz, a félelem és háborúság közepette is meg tudtak maradni.

A rékábiak hűségét látva még inkább nyilvánvaló Júda népének engedetlensége. Ők magától Istentől kaptak próféta szöveg útmutatást arra, hogyan éljenek. Jeremiás többször próbált a szívükre beszélni, eltéríteni őket a bálványimádástól, s visszatéríteni Istenhez. Többször kérte őket: hagyjanak fel felebarátaik, a rászorulókat kihasználásával, a kapzsisággal. Nem hozhatnak fel semmilyen kifogást, hiszen hallották Isten szavát, volt lehetőségük arra, hogy megtisztítsák magukat, ismét az Úrnak szenteljék oda életüket. Ezt azonban még akkor sem tették meg, amikor már látták, hogy a próféta szavainak beteljesülése elkezdődött.

Ezért az ítélet elkerülhetetlen, s a büntetés jogos. A rékábiak azonban ígéretet kapnak: állhatatosságuk jutalmat nyer, hiszen maga Isten ígéri meg azt, hogy nemzetségük nem fog kihalni soha. Ez az ígéret már előrevetíti azt, hogy a büntetés után lesz még helyreállítás. Jeremiásnál többször is megszólal az, hogy Isten a jövőben hazahozza népét, amikor az megbűnhődik minden bűnéért, vagyis amikor letelik a büntetés kiszabott ideje. Ebben a jövőben a rékábiaknak különös hely, különös szolgálat fog jutni.

Megmaradni emberi méltóságunkban minden körülmények között - még akkor is, amikor körülöttünk már minden érték elveszett -, következetesen hűségesnek maradni elveinkhez s Istennek engedelmeskedni: nem mérhető ehhez semmilyen földi tulajdon, semmilyen földi öröm.